

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף מט ע"א

כחם שלמעלה נשבר לכן לא יכלו ללכת למטה

"וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֹּד וְגו'", אמר רבי שמעון, בודאי כאשר נשבר הכח שלהם למעלה, נשבר למטה הכח של כל אותן שנאחזים בו, כיון שנשבר הכח של כולם למעלה, גם כל אלה שלמטה נשברו, לבעבור זה הכח שלמעלה שנשבר תחלה, ולפיכך "וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ" כתוב, "וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֹּד", שהרי כשנשבר הכח שלהם למעלה לא יכלו ללכת.

בא וראה, שכך הוא, שלא כתוב, ויסר את אופני מרכבותיו, או אופן מרכבתו, אלא, "וַיִּסַּר אֶת אַפְּנוֹ מִרְכַּבְתּוֹ", והיינו זה הכח שכולם היו נדבקים בו.

שרי האומות העבירו את שר מצרים באש

"וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָהּ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל", בא וראה, בשעה שבקש הקדוש ברוך הוא להעביר צבאות פרעה למטה, העביר תחלה לאותו הכח שלהם למעלה כמו שביארנו, מה עשה, העביר והעלה לאותו מקום קדוש העליון שהיה מנהל את כל אותן המרכבות, כיון שזה נתעלה, כל אלה המחנות לא יכלו לנהל, וכיון שהם לא יכלו לנהל, העבירו את השר ההוא של מצרים מממשלתו, והעבירוהו באש בוער, ואז ממשלת מצרים נתבטלה, ועל כן אמרו: "אֲנוֹסָהּ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל", מפני מה, לפי שראו את השר של מצרים נשרף באש.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נ ע"א

בדרך שפרעה הלך הוליכו אותו

רבי חייא אמר, "וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֹּד", מהו "בַּכְּבֹּד", אלא מכאן נלמד שבזה הדרך שאדם רוצה ללכת, מוליכים אותו, בפרעה כתוב: "וַיִּכְבַּד לְבַב פְּרָעֹה", באותו דבר הוליכו הקדוש ברוך הוא בכבודו ממש, אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה הכבדת את לבך, אני אוליך אותך בזה, וזהו "וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֹּד".

ה' נלחם עם שר של מצרים שלמעלה

"וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָהּ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'", "וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם", זה השר הממונה על מצרים, אמר רבי יוסי, זה הדבר קשה, כיון שהעבירו לו ממשלתו, איך היה ביכולתו לרדף

אחרי ישראל, אלא ודאי כך הוא, אבל מה שכתוב: **"וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם"**, זה מצרים שלמטה, **"כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם"**, זה מצרים שלמעלה, שכיון שנשבר כח שלהם למעלה, אז נשבר כחם וגבורתם למטה, זהו שכתוב: **"כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם"**, במצרים דוקא, זה הכח שלהם אשר למעלה, וזהו מה שביארו, שזה מלך מצרים סתם^[לח], וכך יפורש כאן, **"וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, לפי שראו שנשבר הכח והגבורה שלהם למעלה.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף מט ע"א

הים קיים את תנאו עם ה'

"וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּשָּׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶת לְאֵיתָנוּ", אמר רבי יצחק, בשעה שקרבו ישראל אצל הים, קרא הקדוש ברוך הוא, להשר הגדול הממונה על הים, ואמר לו, בשעה שבראתי העולם הפקדתיך על הים, ותנאי יש לי על הים שיקרע מימיו מלפני בני, עתה הגיעה השעה שיעברו בני בתוך הים, אחר כך מה כתוב: **"וַיִּשָּׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶת לְאֵיתָנוּ"**, מהו **"לְאֵיתָנוּ"**, לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נב ע"ב

שר מצרים שהורידוהו נקרא אצלו מיתה

"וַיֹּשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת", אותו השר הממונה על מצרים הראה להם הקדוש ברוך הוא, שהעבירו בנהר דינור שהיה בשפת הים הגדול^[לט], **"מֵת"**, מהו **"מֵת"**, כמו שביארו שהעבירו אותו מן ממשלתו.

יד השמאלית נכללה בימין ועל ידי כך היה **"תרעץ אויב"**

"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו', רבי חייא אמר, כאן נשתלמה יד העליונה עם כל האצבעות, ונשתלמה היד שנתכללה בבחינת הימין^[מ], שכך למדנו הכל בימין נתכלל, ובימין תולה הכל, זהו שכתוב: **"יְמִינָהּ ה' נֹאדְרֵי בְּכַח יְמִינָהּ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב"**.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נג ע"א

יעקב אבינו בעצמו ראה את כל הניסים

דבר אחר, **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וְגו'"**, זה הכתוב אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, בתחלה כתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל"**, ואחר כך **"וַיֵּירָאוּ הָעַם אֶת ה'"**^[מא], אלא אמר רבי יהודה, זקן ההוא שירד עם בניו בגלות, וסבל עליו עול הגלות, והכניס לבניו בגלות, הוא ממש ראה

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נד ע"א

לח. פירוש, שנתבאר בכמה מקומות שבאם נכתב סתם מלך מצרים ולא נזכר השם פרעה אז יש לפרשו על השר שלמעלה, וכן כאן שכתוב סתם **"כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם"** היינו השר שלהם. **ל.ט.** פירוש, בשפת וסיום מקום שכינתא דלעילא. **מ.** כי ה' אצבעות של יד השמאל שהן ה' גבורות נכללו בה' אצבעות של יד ימין שהן ה' חסדים, והכל הן עשר ספירות. **מא.** וכי לא היה די במה

כל אותן הנקמות וכל הגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים, זה שכתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל"**, ישראל ממש.

ואמר רבי יהודה, העלה הקדוש ברוך הוא לאותו הזקן, ואמר לו עמוד וראה בניך היוצאים מתוך עם חזק, עמוד וראה הגבורות שעשיתי בשביל בניך במצרים, עמוד וראה בגאולת בניך, שהרכה כחות וגבורות עשיתי להם, ויעקב היה שם וראה הכל, זה שכתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה"**.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נג ע"ב

ענין החמשה אצבעות דחסדים וגבורות

"אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם", אמר רבי שמעון, וכי עתה עשה, והרי מקודם לזה נעשה, ומהו **"אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה'"**, אלא יד אינה נקראת פחות מחמש אצבעות, **"הַגְּדֹלָה"**, שנכללות בה חמש אצבעות אחרות, ואז נקראת גדולה, וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול, והקדוש ברוך הוא עושה עמהן נסים וגבורות, וביד הזאת נעקרו כל המדרגות מהשתלשלותן.

ומכאן למדנו כך, כי בחמש אצבעות הראשונות כתוב: **"וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲהוּ"**, כיון שנשלמו אותן חמש, לא היה עוד הדבר ברשות פרעה, אז כתוב: **"וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ"**, ועל כן כתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה וּגּוֹ"**.

בני ישראל האמינו בה' ובמשה עוד לפני הנס

"וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה", וכי עד עתה לא האמינו בה', והרי כתוב: **"וַיֵּאֱמִנוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ וּגּוֹ"** (שמות ד, לא), והרי ראו כל אותן הגבורות שעשה להם הקדוש ברוך הוא במצרים, אלא מהו **"וַיֵּאֱמִינוּ"**, שהאמינו כמו שכתוב: **"וַיֵּאֱמֵר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֲל תִּירְאוּ אֶת הַתִּיּוֹצְבוֹ וְרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' וּגּוֹ"**.

על ידי המלכות עושה ה' ניסים וגבורות

רבי ייסא שאל ואמר, כתוב: **"וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת"**, וכתוב: **"לֹא תִסְפוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם"**, אמר רבי יוסי הרי מתים ראו להם, אמר לו, אם נכתב לא תספו לראתם חיים תינח כן, אמר לו רבי אבא, יפה שאלת.

אלא בא וראה, כתוב: **"מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם"**, (דברי הימים א' טז, לו) ולמדנו עולם למעלה ועולם למטה, עולם שלמעלה משם היא ההתחלה של הארת הנרות [מב], עולם שלמטה שם הוא הגמר, והוא כלול מהכל, ומזה העולם שלמטה נתעורר גבורות להתחוננים.

זיו הזוהר
שראו קודם, להיותם על ידי זה יראי שמים. מב. עולם דלעילא היינו עולם הבינה הנקרא אימא

ובזה העולם עושה הקדוש ברוך הוא אותות לישראל, ומזמין להם נסים, וכאשר נתעורר זה העולם לעשות נסים, נשתקעו כל המצרים בים על ידי זה העולם, ונזדמן להם לישראל נס עם זה העולם, ועל כן כתוב: **"לא תספו לראתם עוד עד עולם"**, עד שיתעורר עולם ההוא, ויהיו נמסרים בדינו, וכיון שנמסרו לו לדין, בכך כתוב: **"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"**.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נד ע"א

המלכות מקבלת כח מהבינה דרך ספירות ז"א

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה", רבי אבא פתח ואמר, עיינתי בכל התשבחות ששבחו ישראל להקדוש ברוך הוא, וכולן פתחו באז, **"אז ישיר ישראל"**, **"אז ידבר יהושע"** (יהושע י, יב), **"אז אמר שלמה"** (מלכים א' ח, יב), מה הטעם, אלא כך למדנו, כל הנסים וכל הגבורות שנעשו להם לישראל, כשהאיר האור של הקדמון הקדוש בעטרותיו, נחקקים ונרשמים באז בא' וא' בז', זה האור מבריק בחשך ומאיר לכל צד, וכאשר מתחברת הארת הא' ומגעת לז', מהו ז', זו **"חרב לה' מלאה דם"** (ישעיהו לד, ו), אז נעשה נסים וגבורות, לבעבור שנתחבר הא' עם הז' [מג], וזו היא שירה, היא השירה של כל הצדדים, וזהו **"אז ישיר"**.

השירה תושלם בעת תחיית המתים

"ישיר", אז שר צריך לומר, אלא דבר הזה תולה ומשלים לזמן ההוא, ומשלים גם לעתיד לבוא, שעתידים ישראל לשבח שירה זו.

משה וישראל ישירו עוד פעם את השירה לעתיד לבוא

"משה ובני ישראל", מכאן למדנו, שהצדיקים הראשונים אף על פי שנתעלו במדרגות עליונות שלמעלה, ונתקשרו בהקשר של צרור החיים, עתידים כולם להחיות בגוף, ולראות אותות וגבורות אשר יעשה הקדוש ברוך הוא לישראל, ולומר שירה הזאת, זהו שכתוב: **"אז ישיר משה ובני ישראל"**.

אמר רבי שמעון, מה הטעם, לפי שכתוב: **"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"** (מיכה ז, טו), **"אראנו"**, אראך צריך לומר, אלא אראנו ממש, למי שראה בתחלה יראה לו שנית, וזהו **"אראנו"**, כמו שכתוב: **"אראנו בישע אלהים"**, (תהלים נ, כג) **"ואראהו בישועתי"**, (תהלים זא, טו) ובכך, **"אז ישיר משה ובני ישראל"**.

זיו הזוהר
עלאה, עולם דלמטה היינו עולם המלכות הנקרא אימא תתאה. מג. אות א' רמו על ספירה הראשונה ספירת כתר שהוא מקורא דכלא, ואות ז' רמו על ספירת מלכות ספירה השביעית מן שבע ספירות התחתונות, וכאשר מופיע אור גדול כזה אז נעשה נסים וגבורות.

לומר את שירת הים בכוונה

אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' ", השירה של השכינה להקדוש ברוך הוא^[מז], למדנו, כל אדם שאומר שירה הזאת בכל יום ומכוון בה, הוא זוכה לאמרה לעתיד לבוא, שהרי יש בה עולם העבר, ויש בה עולם הבא, ויש בה קשרי האמונה, ויש בה ימי מלך המשיח, "אֶת", לרבות כל אותן תשבחות אחרות שאומרים העליונים והתחתונים.

משה וישראל שרו לז"א השירה שהיתה על המלכות לשבח

"הַשִּׁירָה הַזֹּאת", שיר זה צריך לומר, אלא השירה שמשבחת השכינה להמלך, ומשה מלמטה למעלה אמר^[מח], וזה נתבאר.

"לַה' ", בשביל שהאיר לה המלך את פניו, רבי יוסי אמר, כל מיני השפע שהיו משפיעים, המשיך המלך הקדוש אליה, ובשביל זה משבחת לו השכינה.

אמר רבי יהודה, אם כן, למה כתוב: **"מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל"**, והרי השכינה היתה צריכה לשבח, אלא אשרי חלקם של משה וישראל, שהם היו יודעים לשבח למלך בשביל השכינה כראוי, לבעבור שכל הכח ההוא והגבורה שלה נחלה מאת המלך.

ה' הראשון בינה השני ז"א

רבי ייסא אמר, **"הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' "**, זה הוא הנהר היוצא מן העדן, שכל השפע והגדולה יוצא ממנו להאיר הנרות^[מט], ונשמע שמה שכתוב אחר כך **"אֶשִּׁירָה לַה' "**, שזה הוא מלך הקדוש העליון, ולכך לא כתוב אשירה לו^[מז].

שכר האומר שירה

"וַיֹּאמְרוּ לְאֹמְרֵי", לדורי דורות, כדי שלא תשכח מהם לעולם, שכל מי שזוכה לשירה הזאת בעולם הזה, זוכה לה בעולם הבא, וזוכה לשבח בה בימי המלך המשיח, בשמחתה של כנסת ישראל בהקדוש ברוך הוא, שכתוב: **"לְאֹמְרֵי"**, לאמר בזמן ההוא, לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ, לאמר בגלות, לאמר בגאולתן של ישראל, לאמר לעולם הבא.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נד ע"ב

כפל הלשון גאה גאה

"אֶשִּׁירָה לַה' כִּי גָאָה גָאָה וּגּוֹי", **"אֶשִּׁירָה לַה' "**, נשיר צריך לומר, מהו אשירה, אלא לפי שהיו משבחים תושבחות השכינה^[מח], **"לַה' "** זה המלך הקדוש, **"כִּי גָאָה גָאָה"**, שעולה

זיו הזוהר

מז. כי השכינה נקראת ז"ת. מה. מן ספירת מלכות עד ספירת כתר. מו. מפרש שזה לה' הראשון היינו עולם הבינה מקור החירות שנקרא נהר היוצא מעדן, פירוש מן ספירת החכמה, ואשירה לה' השני היינו ספירת התפארת שנקראת מלך הקדוש. מז. כי לה' הראשון הוא בינה ולה' השני הוא תפארת. מח. כיון שכתוב אשירה בלשון נקבה בעבור הוספת אות ה'.

ומתעטר בכתריו, להמשיך ברכות וכחות וגבורות להעלות בכל, "כִּי גָאָה גָאָה", גאה בעולם הזה, גאה בעולם הבא, כי גאה בזמן ההוא, גאה בשביל שיתעטר בכתריו בשמחה שלמה.

המצרים ושרם נמסרו בידי הים שהיא המלכות

"סוּס וְרִכְבוֹ רָמָה בַּיָּם", הממשלה שלמטה והממשלה שלמעלה שנאחזים זה בזה, נמסרו בהים הגדול, והממשלה הגדולה ההיא לעשות בהם נקמות, למדנו שאין הקדוש ברוך הוא עושה דין למטה עד שיעשה דין בהשרים שלהם למעלה, זה שכתוב: "יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה" (ישעיהו כד, כא).

כולם נמסרו לידי המלכות לעשות בהם נקמות

"רָמָה בַּיָּם", אמר רבי יהודה, באותו הלילה נתעוררה גבורה הקשה, שכתוב בו: "וַיִּוְלָךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֶזָה כָּל הַלַּיְלָה", בזמן ההוא בקשה השכינה מן המלך כל אותן החילות שלמטה, וכל אותן השרים שלמעלה שיהיו נמסרים כולם בידיה, וכולם נמסרו בידיה לעשות בהם נקמות, זה שכתוב: "סוּס וְרִכְבוֹ רָמָה בַּיָּם", ביים סתם, למעלה ולמטה.

זוהר חלק ב' פרשת בשלח דף נה ע"א

הישועה הגיעה מרצון אבא ואמא

"עֲזֵי וְזַמְרַת יְהוָה לִי לְיִשׁוּעָה", אמר רבי יוסי, "עֲזֵי וְזַמְרַת יְהוָה", היינו אלה הנכללים זה בזה, ואינם נפרדים זה מן זה, ולעולם הן בחביבות ברצון אחד, שמשם נמצא השפעת הנחלים ומעינות, להספיק לכל ולברך לכל[מט], לא יכזבו מימי המעינות, כמו שכתוב: "וְכַמוֹצָא מֵיִם אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ מִיָּמִיו" (ישעיהו נח, יא), ועל כן "וַיְהִי לִי לְיִשׁוּעָה", שבשביל זה המלך הקדוש משפיע ומנחיל למטה[ג], ונתעוררה הימין לעשות נסים.

זיו הזוהר

מט. היינו הזדווגות של חכמה ובינה הנקראים אבא ואימא שהן תרין רעין דלא מתפרשין לבעבור קיום העולם. ג. לעורר הזדווגות תפארת ומלכות הנקראים ברא וברתא שעל ידי זה נשפע השפע למלכות על ידי ספירת יסוד צדיק שעליו נאמר "זֶה אֱלֹהֵינוּ".